

Innst. S. nr. 186

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra utenrikskomiteen

Dokument nr. 14 (2007-2008)

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2007

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for valgperioden 2005-2009 består av følgende representanter:

<i>Medlemmer:</i>	<i>Varamedlemmer:</i>
Per-Kristian Foss (H), leder	Jorodd Asphjell (A)
Vidar Bjørnstad (A), nestleder	Karin S. Woldseth (FrP)
Øyvind Vaksdal (FrP)	Åse Gunhild Woie Duesund (KrF)
Bjørn Jacobsen (SV)	Lise Christoffersen (A)
Gunn Karin Gjøl (A)	Eli Sollied Øveraas (Sp).
	Fra oktober 2007 Trond Lode (Sp)

Europarådets parlamentarikerforsamling (PACE) har i dag 47 medlemsland. Europarådet har en sentral stilling hva gjelder arbeidet for å fremme samarbeid, demokrati og menneskerettigheter. Organisasjonen spiller også en viktig rolle i forbindelse med valgobservasjoner og i overvåkingen av medlemskapsforpliktelsene til de nye medlemslandene.

Det er etablert ti faste komiteer: for politiske saker, for økonomiske saker og utvikling, for juridiske saker og menneskerettigheter, for sosial-, helse- og familiespørsmål. For migrasjon, flyktninger og befolkningsspørsmål, for kultur, vitenskap og utdanning, for miljø, landbruk og lokal- og regional-spørsmål, for likestillingsspørsmål, for reglements- og immunitetsspørsmål og for overvåking av medlemslands forpliktelser.

Delegasjonen deltok på de fire delsesjonene i Strasbourg, og delegasjonsmedlemmene deltok jevn-

lig på ulike komitémøter. Delegasjonsleder Per-Kristian Foss var i 2007 visepresident i Forsamlingen og deltok i Byråets møter.

Hovedspørsmål

En rekke dagsaktuelle temaer ble drøftet under sesjonene. I 2007 fortsatte debatten om Den europeiske menneskerettighetsdomstols økende saksmengde, og behovet for økte ressurser. De politiske dimensjonene av Europarådets budsjett ble drøftet under henvisning til at behovet for økte ressurser til Domstolen kan gå ut over øvrige sentrale aktiviteter i Europarådet. Det ble fremhevet at behovet for få gi Europarådet økte ressurser er et svært politisk tema som må være gjenstand for diskusjon i de nasjonale parlamenter. Videre ble behovet for snarlig russisk ratifikasjon av Protokoll 14 fremhevet i en rekke debatter, da Russland som eneste land som ikke har

ratifisert protokollen, hindrer protokollens ikrafttredelse. Protokollen vil kunne bidra til å redusere Domstolens kostnader.

Den sveitsiske senator Dick Marty's andre rapport om ulovlig fangetransport og hemmelige fengsler i Europarådets medlemsland fikk stor oppmerksomhet under sesjonen i juni. En resolusjon ble vedtatt med klart flertall. Den viser til at det "med høy grad av sannsynlighet" og gjennom flere år eksisterte fengsler drevet av CIA i navngitte europeiske land. En rekke av Europarådets land ble kritisert for manglende samarbeid. Resolusjonen peker på at straffrihet ikke må godtas og at medlemslandene må styrke sin parlamentariske kontroll med de hemmelige tjenester. Kampen mot terrorisme må føres innenfor rettsstatens prinsipper, og det absolutte forbudet mot tortur ble fremhevet.

Debatten om dødsstraff i januar viste stor enighet om at straffemetoden bør høre fortiden til. Forsamlingen anmodet sine medlemsland om å støtte det italienske initiativet i FN om innføring av et internasjonalt moratorium.

Debatten i oktober om Europarådets menneskerettighetskommissær (MR-kommissæren) viste bred støtte fra Parlamentarikerforsamlingen med hensyn til behovet for økte ressurser til Kommissæren, blant annet for å kunne følge opp anbefalingen fra Gruppen av Vise Personer om mer aktivt tilsyn med statenes etterlevelse av Den europeiske menneskerettighetskonvensjon og dommer fra Den europeiske menneskerettighetsdomstol. Videre ble behovet for MR-kommissærens uavhengighet understreket, herunder nasjonale ombudsmenn og nasjonale institusjoners uavhengighet, behovet for tilgang til høyeste nivå av beslutningstakere samt behovet for koordinering med andre overvåkningsmekanismer. MR-kommissær Hammarberg understreket i sin redegjørelse til Forsamlingen at innen 2008 vil alle medlemsland ha hatt minst ett besøk av MR-kommissæren. Han viste videre til målsettingen om å etablere en permanent overvåkning av landene. I parlamentarikerens enstemmige anbefaling anmodes Ministerkomiteen blant annet om å øke midlene til MR-kommissæren.

Ytringsfrihet fikk oppmerksomhet under debatten i januar, og særlig journalisters ytringsfrihet. Drapet på den tyrkiske journalisten Hrant Dink gjorde debatten dagsaktuell. Også situasjonen for journalister i Russland ble fremhevet. PACE vedtok å opprette en særlig overvåkningsmekanisme for å analysere angrep på liv og ytringsfrihet for journalister i Europa.

Andre viktige saker var utviklingen på Vest-Balkan, og særlig situasjonen i Kosovo. Parlamentarikerne var uenige om Europarådets rolle i Kosovospørsmålet. Et av hovedspørsmålene som ble drøftet, var hvorvidt Europarådet skal uttale seg om spørsmålet om løsrivelse i det hele tatt, og om hva som even-

tuelt skulle være dets synspunkt. Debatten viste et svært sprikende syn, på tvers av både nasjonale og partipolitiske skillelinjer. Forsamlingen viste i en resolusjon om Det internasjonale tribunal for tidligere Jugoslavia (ICTY) til at det er tydelig mangel på politisk vilje blant mange aktører på Vest-Balkan til å straffeforfølge krigsforbrytere, og at dette underminerer domstolens innsats.

Parlamentarikere fra Armenia og Aserbajdsjan startet dialog om Nagorno-Karabakh. Det var enighet om å møtes jevnlig for å diskutere ulike sider ved konflikten, samt å besøke regionen med medlemmer fra PACE. Det var enighet om at Europarådet er et viktig organ for å bedre dialogen og samarbeidsklimaet mellom de to land.

Barns og kvinners rettigheter, migrasjon, sosial rettferdighet i Europa og det reviderte sosiale charter, hiv/aids, debatt om utviklingen av Irans atomprogram, forholdet mellom religioner og mellom staten og kirken fikk oppmerksomhet av Forsamlingen i 2007.

I april hadde Forsamlingen for første gang en hel dagsdebatt om menneskerettighetssituasjonen i Europa. Dette skal bli et årlig arrangement, og tanken er at det skal lages en årlig rapport om menneskerettighetssituasjonen i medlemslandene. Det var en aktiv debatt med mange gjestetalere. Det var et stort fokus på menneskerettigheter og terrorisme, minoriteters rettigheter, sivile og politiske rettigheter og særlig ytringsfrihet og medias referanse til Öcalan-saken.

2007 viste igjen at PACE er et forum for debatt og konsensusbygging rundt kontroversielle temaer. Den norske delegasjonen deltok aktivt i en rekke debatter, blant annet om soningsforhold, menneskerettighetsforsvarere, MR-kommissæren, reform av domstolsystemet, interreligiøs dialog, sosial rettferdighet, energisikkerhet, Kosovo, hiv/aids, samt svake gruppers rettigheter. Kurdiske spørsmål ble viet oppmerksomhet, blant annet ved at delegasjonsleder Per-Kristian Foss i plenum stilte spørsmål til den tyrkiske president Gül om Abdullah Öcalans soningsforhold og fortsatt bruk av isolasjon, blant annet under henvisning til den bekymring som har vært uttrykt fra Europarådets torturovervåkningskomité (CPT). Delegasjonens medlemmer deltok på valgobservasjon i Armenia, Ukraina og Russland.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Vidar Bjørnstad, Marit Nybakk, Hill-Marta Solberg og Anette Trettebergstuen, fra Fremskrittspartiet, Morten Høglund, Siv Jensen og Øyvind Vaks-

dal, fra Høyre, Erna Solberg og Finn Martin Vallersnes, fra Sosialistisk Venstreparti, Ågot Valle, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, fra Senterpartiet, Alf Ivar Samuelsen, og fra Venstre, Anne Margrethe Larsen, mener årsrapporten fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2007 gir et overbevisende uttrykk for hvor vesentlig Europarådet fortsatt er i arbeidet for å fremme samarbeid, demokrati og menneskerettigheter. Aktivitetene i den parlamentariske forsamlingen dokumenterer også hvor viktig dette forumet er for debatt og konsensusbygging rundt kontroversielle temaer. Komiteen merker seg at den norske delegasjonen har hatt et høyt aktivitetsnivå innen en rekke områder. Det omfatter så vel lederposisjoner, en rekke komitéverv og deltakelse på valgobservasjon i flere land.

Komiteen er oppmerksom på debatten omkring Den europeiske menneskerettighetsdomstols tiltagende saksmengde og behovet for økte ressurser, men ser også sammenhengen denne saken har med de økonomiske rammene for Europarådets øvrige virksomhet. Komiteen er innforstått med at

en drøfting av Europarådets ressursrammer også må avklares ved en vurdering i det enkelte medlemsland.

Komiteen tar til orientering rapportens oversikt over de ulike aktiviteter, temaer og debatter som har stått på dagsordenen i 2007.

Komiteen vil likevel nevne viktigheten av å videreføre fokuset på menneskerettighetskommissærens virksomhet og ikke minst kommissærens uavhengighet.

Komiteen er også positiv til arbeidet for ytringsfrihet og til opprettelsen av en særlig overvåkingsmekanisme for å analysere angrep på liv og ytringsfrihet for journalister i Europa.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument nr. 14 (2007-2008) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til Europarådets parlamentariske forsamling for 2007 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenrikskomiteen, den 9. april 2008

Olav Akselsen

leder

Finn Martin Vallersnes

ordfører

